

Univerza v Ljubljani Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo
Študijski program 1. stopnje
Geodetsko inženirstvo in upravljanje nepremičnin, 1. letnik

ANALIZA OPAZOVANJ V GEODEZIJI 1 - VAJE

Primeri računskih nalog z rešitvami

Primeri računskih nalog z rešitvami

Oskar Sterle, 2025
Različica: 11. februar 2026

Kazalo vsebine

Kazalo vsebine	i
Kazalo slik	ii
Kazalo preglednic	iii
1 Dodatni primeri izravnave	1

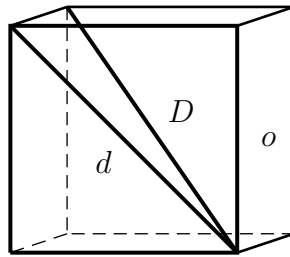
Kazalo slik

1-1 Naloga 1	1
1-2 Naloga 2	1
1-3 Naloga 3	1
1-4 Naloga 4	2
1-5 Naloga 5	2
1-6 Naloga 6	2
1-7 Naloga 10	3
1-8 Naloga 11	3
1-9 Naloga 12	4
1-10 Naloga 13	4
1-11 Naloga 14	4
1-12 Naloga 15	5
1-13 Naloga 16	5
1-14 Naloga 17	6
1-15 Naloga 18	6
1-16 Naloga 19	7
1-17 Naloga 20	7
1-18 Naloga 21	8
1-19 Naloga 22	8
1-20 Naloga 23	8
1-21 Naloga 24	8
1-22 Naloga 25	8

Kazalo preglednic

1 Dodatni primeri izravnave

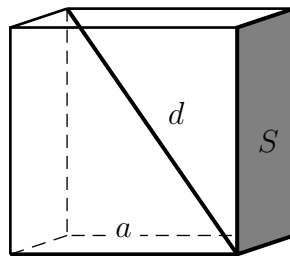
1. V kocki smo izmerili tri količine, in sicer: ploskovno diagonalo ($d = 14,0$ m), prostorsko diagonalo ($D = 17,0$ m) in obseg osnovne ploskve ($o = 40,0$ m). S posredno in pogojno izravnavo po MNK izravnaj opazovanja, če sta obe diagonali (d in D) korelirani, saj velja $\rho_{dD} = -0.5$. Izračunaj velikost osnovne ploskve a in njeno natančnost σ_a . Izračunaj tudi prostornino kocke V in njeno natančnost σ_V .

Slika 1-1: Naloga 1

REŠITEV: $a = 9,943$ m, $v_d = 6,2$ cm, $v_D = 22,2$ cm, $v_o = -22,7$ cm, $V = 983,03$ m³.

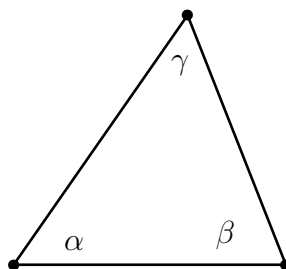
2. V kocki smo opazovali: stranico $a = 10,1$ m ($\sigma_a = 0,1$ m), prostorsko diagonalo $d = 17,4$ m ($\sigma_d = 0,15$ m) in površino osnovne ploskve $S = 99,5$ m² ($\sigma_S = 0,7$ m²). Izravnajte opazovanja in določite velikost kocke.

Slika 1-2: Naloga 2

REŠITEV: $\hat{a} = 9,996$ m, $\hat{d} = 17,314$ m, $\hat{S} = 99,913$ m².

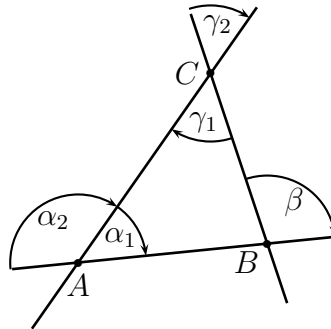
3. V trikotniku smo izmerili vse tri kote in dobili $\alpha = 64^\circ 33'$, $\beta = 60^\circ 30'$ in $\gamma = 55^\circ 0'$. Če so opazovanja različne natančnosti ($\sigma_\alpha = 1'$, $\sigma_\beta = 2'$ in $\sigma_\gamma = 2'$), izravnaj opazovanja po MNK.

Slika 1-3: Naloga 3

REŠITEV: $\hat{\alpha} = 64^{\circ}32'40''$, $\hat{\beta} = 60^{\circ}28'40''$, $\hat{\gamma} = 54^{\circ}58'40''$.

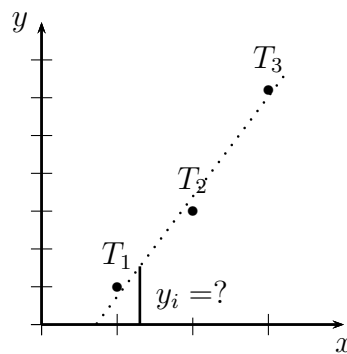
4. Med tremi premicami, ki s presečišči sestavijo trikotnik (glej sliko) smo izmerili 5 kotov, in sicer $\alpha_1 = 50^{\circ}$, $\alpha_2 = 131^{\circ}$, $\beta = 106^{\circ}$, $\gamma_1 = 55^{\circ}$, $\gamma_2 = 53^{\circ}$. Če je kot β izmerjen dvakrat bolj natančno od ostalih kotov, s posredno metodo po MNK izravnaj opazovanja.

Slika 1-4: Naloga 4

REŠITEV: $\hat{\alpha}_1 = 50^{\circ}30'$, $\hat{\alpha}_2 = 129^{\circ}30'$, $\hat{\beta} = 105^{\circ}30'$, $\hat{\gamma}_1 = 55^{\circ}0'$, $\hat{\gamma}_2 = 55^{\circ}0'$.

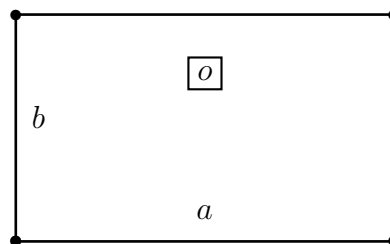
5. V ravnini smo trem točkam izmerili koordinate y (koordinate x so dane) in dobili: $T_1(x_1, y_1) = (1.0, 1.0)$, $T_2(x_2, y_2) = (2.0, 3.0)$ in $T_3(x_3, y_3) = (3.0, 5.1)$. Če so opazovanja enake natančnosti, s posredno in pogojno izravnavo po MNK izravnaj opazovanja in določi enačbo premice (parametra a in b), ki se optimalno prilega točkam. Izračunaj, kakšna je vrednost koordinate y_i pri vrednosti koordinate $x_i = 1.3$.

Slika 1-5: Naloga 5

REŠITEV: $a = 2,05$, $b = -1,067$, $\hat{y}_1 = 0,983$, $\hat{y}_2 = 3,033$, $\hat{y}_3 = 5,083$, $y_i = 1,5983$.

6. Pri pravokotniku smo izmerili obe stranici: $a = 12,4$ m in $b = 7,5$ m ter obseg $o = 40,0$ m. Če so opazovanja različne natančnosti ($\sigma_a = \sigma_b = 1$ dm, $\sigma_o = 2$ dm) in medseboj neodvisna, izravnaj opazovanja in izračunaj površino pravokotnika.

Slika 1-6: Naloga 6

REŠITEV: $v_a = v_b = 3,33$ cm, $v_o = -6,67$ cm, $S = 93,664$ m².

7. Nalogo 5 reši tako, da predpostaviš, da je prosti člen $b = -1.0$.

REŠITEV: $a = 2,02$, $\hat{y}_1 = 1,021$, $\hat{y}_2 = 3,043$, $\hat{y}_3 = 5,064$, $y_i = 1,628$.

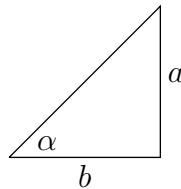
8. Nalogo 5 reši tako, da so opazovane koordinate x , medtem ko so koordinate y dane. Kako bi to nalogo lahko rešili najbolj enostavno?

REŠITEV: $a = 2,05$, $b = -1,067$, $\hat{x}_1 = 1,008$, $\hat{x}_2 = 1,984$, $\hat{x}_3 = 3,008$, $y_i = 1,598$.

9. V kroglu smo izmerili polmer $R = 3,65$ m ($\sigma_R = 3$ cm), premer $D = 7,1$ m ($\sigma_D = 3$ cm), površino $A = 158,4$ m² ($\sigma_A = 0,12$ m²) in prostornino $V = 187,5$ m³ ($\sigma_V = 0,15$ m³). Izravnajte opazovanja s posredno in pogojno izravnavo po MNK.

REŠITEV: $\hat{R} = 3,5528$ m, $\hat{D} = 7,1057$ m, $\hat{A} = 158,5034$ m², $\hat{V} = 187,4243$ m³.

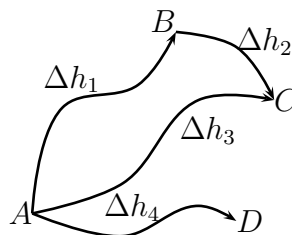
10. V pravokotnem trikotniku smo izmerili: $a = 10,0$ m, $b = 15,0$ m, in $\alpha = 30^\circ$. Če so natančnosti opazovanj dane kot $\sigma_a = 1$ cm, $\sigma_b = 2$ cm in $\sigma_\alpha = 30'$, izravnaj opazovanja in določi površino trikotnika S .

Slika 1-7: Naloga 10

REŠITEV: $v_a = -0,44$ cm, $v_b = 1,01$ cm, $v_\alpha = 3,81^\circ$, $S = 75,018$ m².

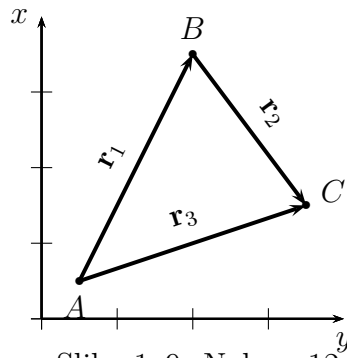
11. V lokalni višinski geodetski mreži ima reper A dano višino $H_A = 10,0$ m. Izmerili smo 4 višinske razlike s pripadajočimi dolžinami nivelmanskih linij: $\Delta h_1 = -1,01$ m ($d_1 = 50$ m), $\Delta h_2 = 0,73$ m ($d_2 = 20$ m), $\Delta h_3 = -0,25$ m ($d_3 = 50$ m) in $\Delta h_4 = 0,12$ m ($d_4 = 50$ m). Izravnaj opazovanja in določi višine reperjev B , C in D .

Slika 1-8: Naloga 11

REŠITEV: $v_1 = 1,25$ cm, $v_2 = 0,50$ cm, $v_3 = -1,25$ cm, $v_4 = 0,0$ cm, $H_B = 9,0025$ m, $H_C = 9,7375$ m, $H_D = 10,12$ m.

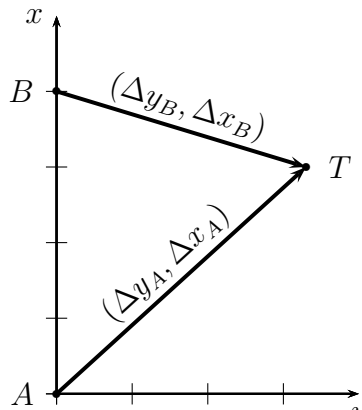
12. Podano imamo eno točko, in sicer $A(y_A, x_A) = (10,0$ m, $10,0$ m). Za določitev koordinat dveh novih točk $B(y_B, x_B)$ in $C(y_C, x_C)$ smo izmerili tri vektorje $\mathbf{r}_1 = (\Delta y_1, \Delta x_1) = (70,1$ m, $89,8$ m), $\mathbf{r}_2 = (\Delta y_2, \Delta x_2) = (69,8$ m, $-69,9$ m) in $\mathbf{r}_3 = (\Delta y_3, \Delta x_3) = (140,2$ m, $19,7$ m). Če so komponente vektorja $\mathbf{r}_3$ določene z 2-krat višjo natančnostjo kot komponente vektorjev $\mathbf{r}_1$ in $\mathbf{r}_2$, izravnajte opazovanja in določite koordinate točk B in C .

Slika 1-9: Naloga 12

REŠITEV: $v_{\Delta y_1} = 13,33 \text{ cm}$, $v_{\Delta x_1} = -8,89 \text{ cm}$, $v_{\Delta y_2} = 13,33 \text{ cm}$, $v_{\Delta x_2} = -8,89 \text{ cm}$, $v_{\Delta y_3} = -3,33 \text{ cm}$, $v_{\Delta x_3} = 2,22 \text{ cm}$, $y_B = 80,233 \text{ m}$, $y_B = 99,711 \text{ m}$, $y_C = 150,167 \text{ m}$, $y_C = 29,722 \text{ m}$, .

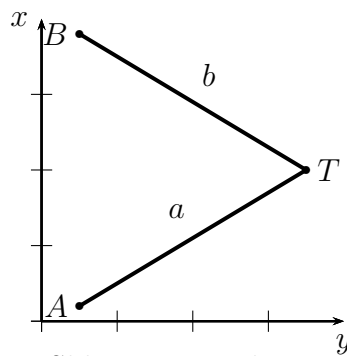
13. Podani imamo točki $A(y_A, x_A) = (0 \text{ m}, 0 \text{ m})$ in $B(y_B, x_B) = (0 \text{ m}, 5 \text{ m})$. Do nove točke $T(y_T, x_T)$ smo izmerili dva bazna vektorja; $(\Delta y_A, \Delta x_A) = (3,5 \text{ m}, 2,1 \text{ m})$ in $(\Delta y_B, \Delta x_B) = (3,4 \text{ m}, -3,0 \text{ m})$. Izravnajte opazovanja in določite koordinate točke T , če je bazni vektor s točke A določen dvakrat bolj natančno kot bazni vektor s točke B .

Slika 1-10: Naloga 13

REŠITEV: $v_{\Delta y_A} = v_{\Delta x_A} = -2,0 \text{ cm}$, $v_{\Delta y_B} = v_{\Delta x_B} = 8,0 \text{ cm}$, $y_T = 3,48 \text{ m}$, $y_T = 2,07 \text{ m}$.

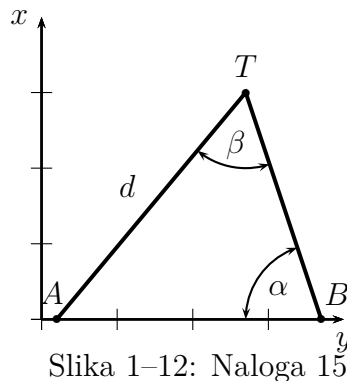
14. Podani imamo točki $A(y_A, x_A) = (10,0 \text{ m}, 10,0 \text{ m})$ in $A(y_A, x_A) = (10,0 \text{ m}, 100,0 \text{ m})$. Do nove točke $T(y_T, x_T)$ smo merili dve dolžini, in sicer $a = 60,1 \text{ m}$ in $b = 60,2 \text{ m}$. Če sta opazovanji različne natančnosti ($\sigma_a = 1 \text{ dm}$, $\sigma_b = 1,5 \text{ dm}$) in med seboj korelirani ($\rho_{ab} = 0.1$), določite koordinato x_T , če vemo, da je koordinata y_T enaka $50,0 \text{ m}$.

Slika 1-11: Naloga 14

REŠITEV: $v_a = 3,76 \text{ cm}$, $v_b = 7,84 \text{ cm}$, $x_T = 54,9058 \text{ m}$.

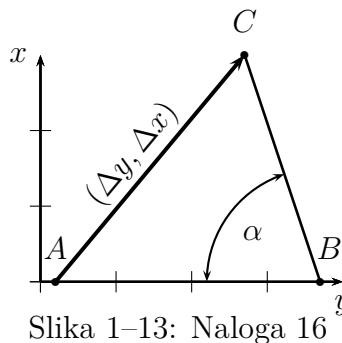
15. Dani sta dve točki: $A(y_A, x_A) = (10,0 \text{ m}, 0,0 \text{ m})$ in $B(y_B, x_B) = (100,0 \text{ m}, 0,0 \text{ m})$. Med točko A in novo točko T smo izmerili dolžino $d = 75,00 \text{ m}$, na točki T kot $\beta = 87^\circ$ in na točki B kot $\alpha = 56^\circ$. Če so opazovanja enake natančnosti in medseboj neodvisna, izravnaj opazovanja in določi koordinate točke T .

Slika 1–12: Naloga 15

REŠITEV: $v_d = -0,11 \text{ mm}$, $v_\alpha = 19,26'$, $v_\beta = -1,50'$, $y_T = 70,130 \text{ m}$, $x_T = 44,826 \text{ m}$.

16. Dani sta dve točki: $A(y_A, x_A) = (10,0 \text{ m}, 0,0 \text{ m})$ in $B(y_B, x_B) = (100,0 \text{ m}, 0,0 \text{ m})$. S točke A smo do nove točke T izmerili bazni vektor GNSS $(\Delta y, \Delta x) = (60,0 \text{ m}, 45,0 \text{ m})$, na točki B pa kot $\alpha = 56^\circ$. Če so opazovanja enake natančnosti in medseboj neodvisna, izravnaj opazovanja in določi koordinate točke T .

Slika 1–13: Naloga 16

REŠITEV: $v_{\Delta y} = v_{\Delta x} = 0,0 \text{ mm}$, $v_\alpha = 18,74'$, $y_T = 70,000 \text{ m}$, $x_T = 45,000 \text{ m}$.

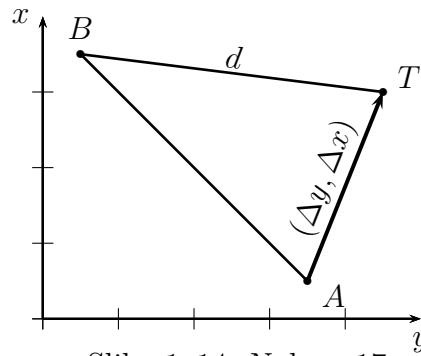
17. V ravnini imamo podana položaja dveh danih točk, $A(y_A, x_A) = (123,0 \text{ m}, 95,0 \text{ m})$ in $B(y_B, x_B) = (95,0 \text{ m}, 123,0 \text{ m})$. Da bi določili položaj točke T smo s točke A opazovali bazni vektor $(\Delta y, \Delta x) = (12,15 \text{ m}, 25,95 \text{ m})$, s točke B pa smo opazovali dolžino $d = 40,00 \text{ m}$. Če sta komponenti baznega vektorja opazovani dvakrat bolj natančno kot dolžina, določi koordinate točke $T(y_T, x_T)$ z izravnavo po MNK.

REŠITEV: $v_{\Delta y} = -4,0 \text{ cm}$, $v_{\Delta x} = 0,2 \text{ cm}$, $v_d = 16,2 \text{ cm}$, $y_T = 135,110 \text{ m}$, $x_T = 120,952 \text{ m}$.

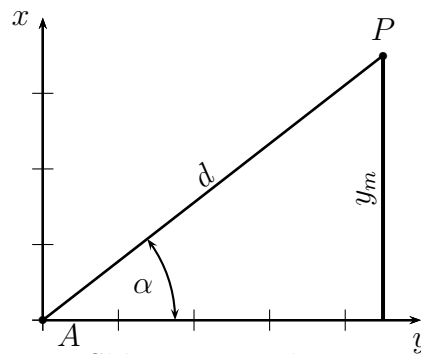
18. Od Točke $A(y_A, x_A) = (0,0 \text{ m}, 0,0 \text{ m})$ smo izmerili dolžino $d = 5,1 \text{ m}$ proti točki P . Izmerjen kot med absciso in izmerjeno dolžino znaša $\alpha = 53^\circ 8'$. Izmerili smo še ordinato točke P , ki znaša $y_m = 4,0 \text{ m}$. Izravnaj opazovanja, ki so različne natančnosti, vendar neodvisna $\sigma_d = 3 \text{ cm}$, $\sigma_{y_m} = 2 \text{ cm}$ in $\sigma_\alpha = 15''$.

REŠITEV: $v_d = -5,4 \text{ cm}$, $v_{y_m} = 3,0 \text{ cm}$, $v_\alpha = -0,3''$, $y_P = 3,037 \text{ m}$, $x_P = 4,03 \text{ m}$.

19. V pravokotniku smo izmerili vse stranice in dobili: $a = 15,0 \text{ m}$, $b = 10,0 \text{ m}$, $c = 14,9 \text{ m}$ in $d = 10,1 \text{ m}$. Izravnaj opazovanja in določi površino pravokotnika S . Posredno izravnavo reši tako, da za neznanki nastavite S in a .

Slika 1-14: Naloga 17

Slika 1-15: Naloga 18

REŠITEV: $v_a = -5,0$ cm, $v_b = 5,0$ cm, $v_c = -5,0$ cm, $v_d = 5,0$ cm, $S = 150,25$ m².

20. Dani sta dve točki, in sicer $A(y_A, x_A) = (10 \text{ m}, 0 \text{ m})$ in $B(y_B, x_B) = (100 \text{ m}, 0 \text{ m})$. Do nove točke $T(y_T, x_T)$ smo izmerili dolžino $d = 64,0$ m in dva kota, $\alpha_1 = 50^\circ 42'$ ter $\alpha_2 = 45^\circ$. Izravnaj opazovanja in določi koordinate točke T .

REŠITEV: $v_d = 0,0$ cm, $v_{\alpha_1} = 11,3''$, $v_{\alpha_2} = 128,4''$, $y_T = 50,534$ m, $x_T = 49,528$ m.

21. Dani sta dve točki, in sicer $A(y_A, x_A) = (10 \text{ m}, 0 \text{ m})$ in $B(y_B, x_B) = (100 \text{ m}, 0 \text{ m})$. Do nove točke $T(y_T, x_T)$ smo izmerili dolžini $d_1 = 64,0$ m in $d_2 = 70,0$ m ter kot $\alpha = 45^\circ$. Izravnaj opazovanja in določi koordinate točke T .

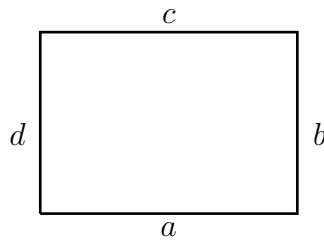
REŠITEV: $v_{d_1} = v_{d_2} = 0,0$ cm, $v_\alpha = 128,4''$, $y_T = 50,533$ m, $x_T = 49,528$ m.

22. Dani sta dve točki: $A(y_A, x_A) = (10 \text{ m}, 0 \text{ m})$ in $B(y_B, x_B) = (100 \text{ m}, 0 \text{ m})$. S točke A smo do nove točke T izmerili bazni vektor GNSS $(\Delta y, \Delta x) = (60,0 \text{ m}, 45,0 \text{ m})$, s točke B pa dolžino $d = 54,0$ m. Če so natančnosti opazovanj dane kot: $\sigma_{\Delta y} = \sigma_{\Delta x} = 1$ dm in $\sigma_d = 5$ cm, izravnaj opazovanja in določi koordinate točke T .

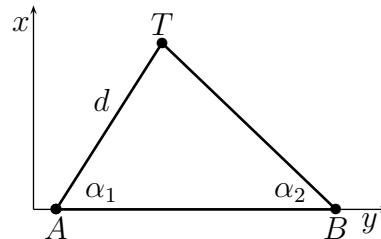
REŠITEV: $v_{\Delta y} = 3,7$ cm, $v_{\Delta x} = -5,5$ cm, $v_d = 1,7$ cm, $y_T = 70,037$ m, $x_T = 44,945$ m.

23. S treh danih točk ($A(y_A, x_A) = (0 \text{ m}, 0 \text{ m})$, $B(y_B, x_B) = (50 \text{ m}, 0 \text{ m})$ in $C(y_C, x_C) = (100 \text{ m}, 0 \text{ m})$) smo izmerili tri dolžine $d_A = 70,7$ m, $d_B = 50,1$ m in $d_C = 70,7$ m do nove točke $T(y_T, x_T)$. Izravnaj opazovanja in določi koordinate točke T , če so a) opazovanja enake natančnosti in medseboj nekorelirana in če so b) različne natančnosti, $\sigma_{d_A} : \sigma_{d_B} : \sigma_{d_C} = 1 : 1 : 2$. (Razmislite, kako bi sestavili pogojno enačbo pri pogojni izravnavi?).

REŠITEV: a) $v_{d_A} = 4,1$ cm, $v_{d_B} = -5,8$ cm, $v_{d_C} = 4,1$ cm, $y_T = 50,000$ m, $x_T = 50,043$ m in b) $v_{d_A} = 2,3$ cm, $v_{d_B} = -3,3$ cm, $v_{d_C} = 9,3$ cm, $y_T = 49,951$ m, $x_T = 50,067$ m.

Slika 1-16: Naloga 19

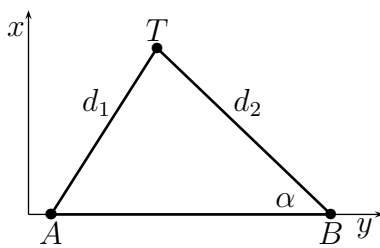
Slika 1-17: Naloga 20

24. Podane imamo koordinate treh točk, in sicer $T_1=(80 \text{ m}, 20 \text{ m})$, $T_2=(10 \text{ m}, 10 \text{ m})$ in $T_3=(20 \text{ m}, 80 \text{ m})$, kot prikazuje slika. Da bi določili koordinate nove točke $T(y_T, x_T)$ smo opazovali dolžini $d_1 = 60,8 \text{ m}$, $d_2 = 92,2 \text{ m}$ ($\sigma_{d_1} = \sigma_{d_2} = 2 \text{ cm}$) in vektor $\mathbf{r} = (\Delta y, \Delta x) = (50 \text{ m}, 0 \text{ m})$ ($\sigma_{\Delta y} = \sigma_{\Delta x} = 1 \text{ cm}$, $\rho_{\Delta y \Delta x} = 0.5$). S pogojno in posredno izravnavo po MNK izravnajte opazovanja in določite koordinate točke T .

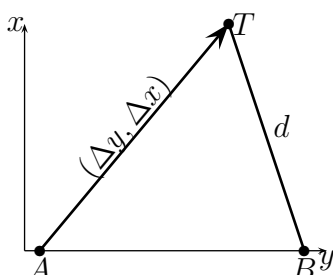
REŠITEV: $v_{d_1} = 2,42 \text{ cm}$, $v_{d_2} = -0,73 \text{ cm}$, $v_{\Delta y} = -0,01 \text{ cm}$, $v_{\Delta x} = -0,35 \text{ cm}$, $y_T = 70,000 \text{ m}$, $x_T = 79,997 \text{ m}$.

25. Podane imamo koordinate dveh točk, in sicer $A(80 \text{ m}, 20 \text{ m})$ in $B(10 \text{ m}, 10 \text{ m})$, kot prikazuje spodnja slika. Da bi določili koordinate nove točke $T(y_T, x_T)$ smo opazovali dolžino $d = 60,80 \text{ m}$ ($\sigma_d = 2 \text{ cm}$), vektor $\mathbf{r} = (\Delta y, \Delta x) = (60,00 \text{ m}, 70,00 \text{ m})$ ($\sigma_{\Delta y} = \sigma_{\Delta x} = 1 \text{ cm}$, $\rho_{\Delta y \Delta x} = -0,25$) in smerni kot $\nu = 40^\circ 35'$ ($\sigma_\nu = 1'$). Izravnajte opazovanja in določite koordinate točke $T(y_T, x_T)$.

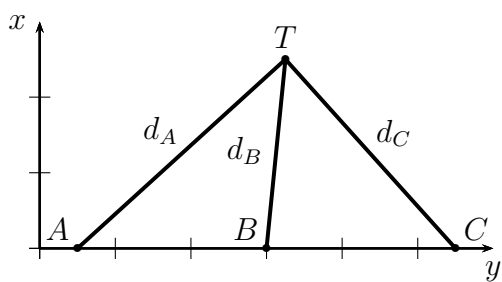
REŠITEV: $v_{\Delta y} = -0,13 \text{ cm}$, $v_{\Delta x} = 0,29 \text{ cm}$, $v_d = 2,50 \text{ cm}$, $v_\nu = 66,8''$, $y_T = 69,9987 \text{ m}$, $x_T = 79,997 \text{ m}$.

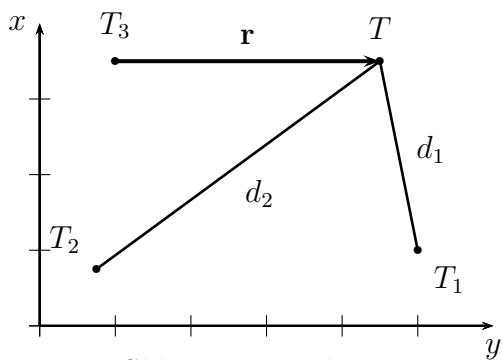
Slika 1-18: Naloga 21

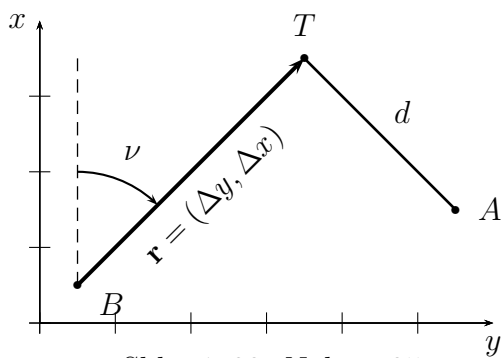
Slika 1-19: Naloga 22

Slika 1-20: Naloga 23

Slika 1-21: Naloga 24

Slika 1-22: Naloga 25